

**Μια αριστερή λύση για την κρίση χρέους
προς το συμφέρον των «από κάτω».**

του Γιάννη Μηλιού

Η σημερινή ζοφερή κοινωνική πραγματικότητα που ζει η μεγάλη πλειοψηφία των Ευρωπαίων πολιτών αποδίδεται στην «κρίση δημόσιου χρέους». Ενόψει των ευρωεκλογών, αλλά κυρίως της επόμενης μέρας τους, η οποία θα εναποθέσει στους ώμους της Αριστεράς μεγάλες ευθύνες, πρέπει να μιλήσουμε έξω από τα δόντια.

Στην πραγματικότητα δεν υπήρξε ποτέ πρόβλημα χρέους *από μόνο του*. Η κρίση του 2008 δημιούργησε προφανώς πρόβλημα ιδιωτικού χρέους (η σχεδόν κατάρρευση του τραπεζικού τομέα στις ΗΠΑ και την Ευρώπη) και μετατροπή του σε δημόσιο χρέος. Ωστόσο στην Ευρώπη αντί αυτό να σημάνει μία ενεργό εμπλοκή της ΕΚΤ, η οποία θα δάνειζε τα κράτη, οι ευρωπαϊκές άρχουσες τάξεις είδαν την κατάσταση ως ευκαιρία να βαθύνουν την εκμετάλλευση της εργασίας από το κεφάλαιο και για επιθετική αναδιανομή υπέρ των πλουσίων. Το χρέος αποτέλεσε το μέσο για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, την «τέλεια αιτία» με την οποία θα χτιζόταν το πολιτικό οικοδόμημα της λιτότητας, στη βάση του ότι «υπερκαταναλώναμε» (ποιοι;) και «όλοι μαζί τα φάγαμε».

Στο παραπάνω πλαίσιο η στρατηγική των νεοφιλελεύθερων ελίτ είναι απλή: Οι οικονομικές παρεμβάσεις που γίνονται προς την κατεύθυνση ελάφρυνσης του χρέους είναι σκόπιμα ημιτελείς, ώστε οι αγορές να έχουν τη δυνατότητα να συνεχίζουν να εκβιάζουν για την εφαρμογή των νεοσυντηρητικών πολιτικών, ακριβώς λόγω του ότι το χρέος παραμένει (και μονιμοποιείται η μη-βιωσιμότητά του).

Στη σημερινή συγκυρία αντιστοιχεί στην Αριστερά να «σπάσει» αυτόν το μηχανισμό, να αναιρέσει τη συνθήκη «σοκ και δέος». Η ρήξη θα ξεκινήσει από το εθνικό επίπεδο, από την κυβέρνηση της Αριστεράς που έρχεται στην Ελλάδα, αλλά θα μεταφερθεί και σε κεντρικό ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η λύση που προτείνουμε αποτελείται από δύο πυλώνες. Ο ένας αφορά τις χώρες με συγκριτικά μικρό ΑΕΠ, άρα και χρέος ως απόλυτο μέγεθος, όπως η Ελλάδα. Για τις χώρες αυτές προτείνουμε «θεσμικό κούρεμα χρέους», το οποίο όμως θα συνοδεύεται από πολιτικές ανάκτησης της εργασίας και αναδιανομής του πλούτου και όχι από τις πολιτικές λιτότητας που το συνοδεύουν σήμερα. Είναι αστείο, αν όχι εφιαλτικό για την κοινωνία, να λέμε ότι το πρόβλημα θα λυθεί με πρωτογενή πλεονάσματα και ιδιωτικοποιήσεις. Όπως φάνηκε στην περίπτωση της Ελλάδας, πρόκειται για ένα κύκλο μόνιμης αφαίρεσης κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων από τις λαϊκές τάξεις.

Ο δεύτερος πυλώνας αφορά τα κράτη με μεγάλα δημοσιονομικά μεγέθη, όπως για παράδειγμα η Ιταλία (με δημόσιο χρέος 2,1 τρις ευρώ). Η πρόταση είναι η εξής: Η ΕΚΤ αγοράζει το χρέος όλων των χωρών που είναι μεγαλύτερο π.χ. από το 50%, για μεγάλο χρονικό ορίζοντα π.χ. έξι δεκαετιών, αντικαθιστώντας το με διηνεκείς ομολογίες (zero-coupon bonds). Οι χώρες δεσμεύονται να ακολουθήσουν πολιτικές που μειώνουν την ανεργία και τις κοινωνικές ανισότητες (δηλαδή δεσμεύονται για πολιτικές ακριβώς αντίθετες από τα μνημόνια). Στο βαθμό που τα δημοσιονομικά είναι αξιόχρεα, τα ομόλογα της ΕΚΤ έχουν αξία. Θα μπορούσαν να τιτλοποιηθούν εκ νέου και να πουληθούν στην αγορά (για να αντισταθμίσουν ενδεχομένως τις πληθωριστικές πιέσεις). Οι απώλειες της ΕΚΤ θα είναι πολύ μικρές και διαχειρίσιμες.

Η λύση που προτείνουμε εδώ συνοπτικά αλλά την επεξεργαζόμαστε στη λεπτομέρειά της αποτελεί την ουσιαστική και μόνιμη αντιμετώπιση του προβλήματος χωρίς να μεταφέρει τα βάρη στις πλάτες των εργαζομένων. Η λύση αυτή είναι απαραίτητο να συνδεθεί επίσης με τις προτάσεις ελέγχου του τραπεζικού συστήματος που ήδη επεξεργάζεται το Κόμμα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς. Η ευρωομάδα του ΣΥΡΙΖΑ θα παρέμβει δυναμικά στην Ευρωβουλή με συγκεκριμένες προτάσεις για την αλλαγή της ζωής των Ευρωπαίων πολιτών. Στόχος μας δεν είναι η διαχείριση της σημερινής κατάστασης αλλά η ανατροπή του νεοφιλελευθερισμού στο σύνολό του. Αυτός ο στόχος είναι αναγκαίο να επιτευχθεί για να ζήσουμε με αξιοπρέπεια εμείς και κυρίως οι γενιές εργαζομένων που μας ακολουθούν.